

demovine. Njen vsebinski značaj je izbornó označen s citatom iz Alfr. Kerra na naslovni strani: »Nicht Reisebeschreibung, sondern das Erinnern an Lebensstunden«. Posebno Krainer Tage, kjer pisatelj v avtomobilu drdra z enega konca Kranjske na drugi, res niso drugega kot niz bežnih bliskovitih momentov, v katerih iskri življenje, kakor se popotniku neprisiljeno javlja in kakor ga sprejema njegov temperament, ki veže te bežne sličice in pogosto duhovite utrinke v celoto. Na prvi pogled lahek, duhovit besednik, se ti na koncu svojega filma odkrije kot človek, ki je hodil med nami s srcem pa zraven še pod spretnim vodstvom. Svoj popis začne z izprehodom po Ljubljani, ti šegavo nariše prizor otvoritve velesejma in na vsakem koraku ošvrkne vsakdanje življenje našega mesta in dežele od kake druge njemu zanimive strani. Potem drevi v avtomobilu čez Gorenjsko in Dolenjsko, se udeleži slavnosti odkritja Krekove spominske plošče v Selcih, obišče domove in grobove naših pesnikov in pisateljev, se zanima za vse, kar vidi in sreča, in zna izbrati momente, ki ti res na mah pričarajo celo situacijo ali karakteristično pokrajinsko ali kulturno potezo. Čitajte samo z menoj: »Von Bauernfuhrwerken mit trabenden Gäulen davor wimmelt die Gegend. Kleine Wägelchen mit einer Familie besetzt, statliche Leiterwagen, ungehobelte Bretter als Bänke darauf; wie Vögel auf der Stange sitzen alte Mütterchen und rothbackige Dirnen, verquere Gevatern und frische Burschen nebeneinander. — Die Wallfahrtskirche zu Brezje mit ihren wunderthätigen Wirkungen lockt heute, am Marienitag, die Gläubigen aus der Nähe und der Ferne.« In tako se vrsti pred vami sličica za sličico in izza njih se vam smehlja obraz domovine, ob njem pa pisatelj, ki niti en moment ne zataji svoje osebnosti. Kakor je ta knjiga v svojem skrajnem subjektivizmu sicer enostranska, ti umetnost pisateljeva od strani, ki si jih je izbrala, podá vseeno značilno sliko in pristen vtis in mogla bo vzbujati edinole simpatije do nas povsod, kamor bo zašla v tujini.

Frst.

Miroslav Krleža: Tri kavalira gospodjice Melanije. Tisak »Tipografije« D. D. u Zagrebu. 1920.

Krleže »staromodna pripovijest iz vremena kad je umirala hrvatska moderna« je spričevalo plodne in močne pripovedne darovitosti v zvoku drzke, mnogokrat že ne več dostojne veristike in v slogu najhujšega zagrebskega pouličnega besedja. Morda je Krleža res zamišljal študijo psihoze mladega hrvatstva v prvem desetletju novega stoletja. Kar je ustvaril, seveda ni ne Sanin ne Dostojevski v Besih, je samo karikatura, literatura in srednje vrste duhovita satira. Lica v delu so sicer plastična, a so le iz ateljejske luči, bolj nego individualnost tipi z debelo nanesenim in celo tradicionalnim barvilom romantičnega satirizma in konvencionalizma. Prav malo je globljega duševnega potoplenja, medlo se začrta nekaj socialnega problema kakor bežna senca lahke meglice in ugasne v praznoti breztematičnosti, v »vacuumu« vsebinske morale. Dejanje se završi s har-

lekinsko drzkostjo tistega »inflagranti-škandala«, ki je tako star, kakor je pri nas še vedno novo berilo Maupassantovega »lepega Jurija«. V Melaniji je »des Pudels Kern« lutkarstvo stare, srednje in nove dobe, ob Trninovem dnevništvu se ne morem prečuditi naiviteti Krleževi, ki očitno ni po »Idiotu« še spoznal, kaj je duša hektičnega junaka, patologija sušičnih ljudi. Nekaj fantazije v nabrekli figurnosti novega marinizma ni še daleč problem tega naturalističnega motiva. Prav »staromodno« jasna sta sicer Novak in Fintek, in še Puba Vlahović. V dnevih, ko slovo prav nič več ne zmore dramatičnoživilih lic, je seveda tudi to nekaj. Da bi v Krleži le toliko prostaško ciničnega besedja ne bilo, ki boli tudi človeka, ki že ni več tako mladostno krvav pod kožo. Vrag vzemi Wedekinda i. dr., židovstvo so. Ali Hrvat Krleža služi domačemu židovstvu? Ali res misli, da iz omenjenega vzdušja bogati hrvatsko knjigo? Krünes i. dr. naj ga hvalijo, pa četudi celó do Berlina, hrvatska knjiga ga ne bo. Tudi v satiri se pošten umetnik ne zamej. In če sem pri Mašiću (»Deda Jaksim«) omenil, da je treba tudi pisatelju satir — ljubezni, ponovim pri Krleži in dodam: Ljubezni in mnogo etične zrelosti in zdravja.

Dr. I. Pregelj.

Dr. Mirko Deanović i Ante Petravić: Antologija savremene jugoslovenske lirike. Izdaje knjižare Vinko Jurić. Split, 1922. Str. 336. Antologija, ki sta jo poslala v svet Deanović in Petravić, obsega Srbe, Hrvate in Slovence in se tedaj označba »jugoslovanske« lirike giblje v državnih mejah naše kraljevine. Ali moramo tudi v umetnosti zatajiti Bolgare?

Čez tri literarne generacije sega izbor in je paralelno podan, držeč se razvrstitve ustavno določenega reda SHS. Po številu imen sodeč sta avtorja hotela biti pravična ravnovesju »plemen« (dasi pogrešiš n. pr. Cimpermana, Trinka, Opeko, Maistra, Preglja, Bevka, Sameca, Kosovela in še celo vrsto drugih starih in mladih Slovencev), pri podajanju pesmi pa sta bila, kar se tiče nas, nesorazmerno skopa ali kritična — ne vem, kateri izraz bi bil boljši. In še med Slovenci: Askere lirik ima v antologiji 8 pesmi, Gregorčiča pa predstavita s 5 in Medveda s 3 in še te so Samoti, Volosko in Kaj si tak!

Pri modernih in mlajših sta sicer radodarnjša, a glede kritičnosti in okusa govori dovolj jasno Moletov de profundis, ki ga objavljata v Glonarjevi redakciji!

Joža Lovrenčič.

UMETNOST.

Zbornik za umetnostno zgodovino, ki ga izdaja Umetnostnozgodovinsko društvo v Ljubljani pod uredništvom dr. Izidorja Cankarja, je dovršil svoj drugi letnik.

Ves letnik je z edino izjemo Molétove študije »Bizantinska figurativna umetnost VI. stol.« posvečen domači umetnosti. Molé konstatira najprej, da ima vsa bizantinska umetnost 6. stol. skupne poteze v slikarstvu, plastiki in ornamentiki. Zgrajena je na helenističnih tra-